BÜRKÜT

Türk Dünyası Dergisi

BÜRKÜT

Journal of Turkish World

www.burkutdergisi.com

Değerlendirme Makalesi

Makale Geliş Tarihi: Ekim, 2022

Makale Kabul Tarihi: Aralık, 2022

Oruç, H. (2022). Yabancılara Türkçe öğretiminde ölçek geliştirme adlı eser üzerine. *Bürküt Türk Dünyası Dergisi*, *1*(1), 108-110

YABANCILARA TÜRKÇE ÖĞRETİMİNDE ÖLÇEK GELİŞTİRME ADLI ESER ÜZERİNE

Öğretmen Hatice ORUÇ

Fırat Üniversitesi haticeoruc0323@gmail.com ORCID

Dr. Faruk POLATCAN'ın Yabancılara Türkçe Öğretiminde Ölçek Geliştirme Adlı Eseri

Dil öğretimi alanında gerçekleştirilen çalışmaların takip edilmesi, incelenmesi ve ayrıntılandırılması öğretmen ve araştırmacılar için önem arz eder. Değişimin oldukça hızlı yaşandığı günümüz dünyasında dil öğretimi alanında birçok yeni yaklaşım denemeleri yapılmaktadır. Ülkemiz de dâhil olmak üzere tüm dünyada geleneksel dil öğretimi yöntemlerinden öğrenici merkezli, bireyi daha aktif kılan yapılandırıcı dil öğretimi modellerine bir geçiş vardır. Henüz anne karnındayken dil edinimine başladığımızı düşünürsek, doğduğumuz andan itibaren toplumumuzda hazır bulduğumuz dil ve dile ait bütün unsurlar yaşamımızın ilerleyen dönemlerinde de bizimle beraberdir. Dil öğretiminde hangi konuların ne amaçla ve ne şekilde verilmesi gerektiği gibi bu öğretimin miktarı da çok önemlidir.

Oldukça yeni bir alan olan yabancılara Türkçe öğretimi ile ilgili çalışmalar alanın bilimsel ölçütlere göre geliştirilmesi açısından önemlidir. Özellikle uygulamalı çalışmalarda kullanılabilecek geçerlik ve güvenirliği test edilerek geliştirilen ve uyarlanan ölçekler araştırmacılar için kolaylık sağlar. Dr. Faruk POLATCAN tarafından kaleme alınmış olan "Yabancılara Türkçe Öğretiminde Ölçek Geliştirme" adlı eser özelde yabancılara Türkçe öğretimi, genelde ise sosyal bilimlerde AMOS ile ölçek geliştirmek / uyarlamak isteyen araştırmacılara katkı sunmak amacıyla hazırlanmıştır. Eser "Ölçek Formu Hazırlama", "Geçerlik Analizi", "Güvenirlik Analizi", "Yabancılara Türkçe Öğretimiyle İlgili Ölçekler" ve "Sonuç" olmak üzere beş ana bölümden oluşmaktadır.

Foto 1: Yabancılara Türkçe Öğretiminde Ölçek Geliştirme adlı eserin ön kapak görüntüsü

“Ölçek Formu Hazırlama” başlıklı birinci bölümde ölçek maddelerini yazarken nelere dikkat edilmesi gerektiği, uzman görüşü, uyarlama çalışmalarında dil kontrolü ve pilot uygulamalar hakkında açıklama yapılmıştır. Ölçek maddelerini yazmak için alan yazın taraması ve ölçeğin uygulanacağı hedef kitleye kompozisyon yazdırılması gerektiği belirtilmiştir. Yabancılara Türkçe öğretimiyle ilgili akademik çalışmalara son çeyrek yüzyılda başlanması sebebiyle bilimsel çalışmaların yapılabilmesi için alanda yeterli Türkçe öğretimi kaynağının bulunmadığı, bu kaynak sorunu nedeniyle çalışmaların alan yazın kaynakları, farklı dillerin yabancılara öğretimi ile ilgili yapılmış akademik çalışmalara dayandırıldığı belirtilmiştir. Ölçek geliştirme çalışmalarında Türkçe kaynakların yetersiz olduğu vurgulanmıştır. Yabancılara Türkçe öğretiminde derinlemesine ve çok sayıda çalışmanın yapılmış olduğu yabancılara İngilizce öğretimi ile ilgili kaynaklardan faydalanıldığı ifade edilmiştir. Uzman görüşünün alınması noktasında dilin belirlenen hedef kitleye ve ölçünlü Türkiye Türkçesine uygunluğuna, hazırlanan soruların konuyu yeterince kapsayıp kapsamadığına ve mükerrer olup olmadığı açısından Türkçe eğitimi uzmanlarının görüşlerine ve hazırlanmak istenen ölçeğin uygunluğu konusunda ise ölçme ve değerlendirme uzmanın görüşüne başvurulduğu belirtilmektedir. Dil kontrolünde ise ölçek

uyarlaması için yararlanıldığı ifade edilmiştir. Pilot uygulamada yük değerleri 0,30'un altında olan maddelerin uygulama safhasına geçmeden önce ölçekten çıkarıldığı belirtilmiştir.

İkinci bölüm **"Geçerlik Analizi"**dir. Bu bölümde açımlayıcı faktör analizi için SPSS'te dosya yüklemeye yer verilmiştir. KMO ve küresellik testi ile ölçekteki faktör sayısının belirlenmesi işlemleri aşama aşama görsellerle anlatılmıştır. AMOS programıyla doğrulayıcı faktör analizi için takip edilmesi gereken adımlar görselleştirilerek okuyucunun ilgisine sunulmuştur.

Üçüncü bölüm **"Güvenirlik Analizi"**dir. Bu bölümde anket ve ölçeklerde olması gereken ve önemli bir özellik olan güvenirlik analizleri hakkında bilgi verilmiştir. Güvenirlik analizi tekniklerinden bazıları da yine bu bölümde ele alınmıştır.

Dördüncü bölüm **"Yabancılara Türkçe Öğretimiyle İlgili Ölçekler"**dir. Bu bölümde yabancı dil olarak Türkçe öğretimi alanında geliştirilen ve uyarlanan ölçeklerin ölçek geliştirme ilkelerine uygunluk düzeyi ele alınmıştır. "Ölçek Geliştirme İlkeleri Formu" araştırmacı tarafından geliştirilmiştir. Bu formun hazırlık ve uygulama aşamaları titizlikle ele alınarak araştırmacıların hizmetine sunulmuştur. Bu bölümde ayrıca yabancılara Türkçe öğretiminde geliştirilen on beş ölçek ve bir envanter ölçek geliştirme kriterleri çerçevesinde ayrıntılı bir şekilde değerlendirilmiştir.

"Sonuç" bölümü olan beşinci bölümde yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde yapılan on üç ölçek geliştirme çalışması ve üç ölçek uyarlama çalışmasına yer verilmiştir. Çalışmalar tablolaştırılarak okuyucunun ilgisine sunulmuştur.

Yabancılara Türkçe öğretimi alanındaki çalışmalarıyla tanınan Fırat Üniversitesi Eğitim Fakültesi öğretim üyesi Dr. Faruk POLATCAN tarafından hazırlanan eser özelde yabancılara Türkçe öğretiminde genelde sosyal bilimlerde lisans ve lisansüstü öğrenim gören öğrenciler ve bu sahada çalışan araştırmacılar için kılavuz mahiyetindedir.

Kaynaklar

Polatcan, F. (2021). *Yabancılara Türkçe öğretiminde ölçek geliştirme*. Duvar.